

ตัวชี้วัด : การรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการในประเทศไทย

จาทูรนต์ วรรณวล^{1*}, วิชัย ศรีรัตน์², ณัฐกร ศรีแก้ว³

^{1*}ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ³นักวิชาการอิสระ

E-mail: ^{1*}chaturontwannuan@gmail.com

Received: February 8, 2021

Revised: October 19, 2021

Accepted: November 2, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงตัวชี้วัดที่ใช้เป็นเครื่องมือในการรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการตามที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ค.ศ. 2006 (อนุสัญญา) และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในการนำตัวชี้วัดใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน ซึ่งรวมทั้งการประเมินรายงานการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ตามพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าว ระเบียบวิธีวิจัยของการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า จากการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ อันหมายถึง ข้อมูลจำเพาะที่แสดงสถานะ หรือสถานะของการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวกับคนพิการ มีความเกี่ยวข้องกับอนุสัญญา โดยข้อมูลนั้นได้แสดง หรือสะท้อนถึงกรณีดังกล่าวว่า สอดคล้องหรือเป็นไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิคนพิการตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาหรือไม่นั้น สามารถกำหนดชุดตัวชี้วัดตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 จำแนกได้เป็น 5 กลุ่มตัวชี้วัดประกอบด้วย 112 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดโครงสร้าง 33 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดกระบวนการ 36 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดผลลัพธ์ 48 ตัวชี้วัด ครอบคลุมถึงการรับรองและคุ้มครองสิทธิ คนพิการทั้งสิทธิของพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังนั้น ตัวชี้วัดข้างต้นย่อมนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับกสม. รวมทั้งหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ในการประเมิน และการติดตามตรวจสอบการส่งเสริม และการบังคับใช้สิทธิต่าง ๆ ของคนพิการได้ ทั้งนี้ เพื่อการรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการต่อไป

คำสำคัญ : ตัวชี้วัด, สิทธิคนพิการ, คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

^{1*}Corresponding author, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Indicators: Recognition and Protection the Rights of Persons with Disabilities in Thailand

Chaturont Wannuan^{1*}, Wichai Srirat², Natthakorn Srikaew³

^{1*}Assistant Professor, Department of Law, Lampang Rajabhat University

²Assistant Professor, Department of Law, Sukhothai Thammathirat Open University

³Independent Scholar

E-mail: ^{1*}chaturontwannuan@gmail.com

Received: February 8, 2021

Revised: October 19, 2021

Accepted: November 2, 2021

Abstract

This study aimed to study and to analyse indicators as a tool to recognise and protect the rights of persons with disabilities in Thailand as stipulated in the Convention on the Rights of Persons with Disabilities of 2006 (the Convention) and to recommend the National Human Rights Commission of Thailand (NHRCT) to utilise indicators as its framework, including to assess reports on the government agencies' duties to fulfill obligation in accordance with the Convention. The research methodology is qualitative research comprising of documentary research. The study found that development of the rights of persons with disabilities indicators, namely specific information on the state and condition of the government agencies' services to persons with disabilities that can be related to the Convention and the said information addresses and reflects whether the services are in accordance with the Convention, resulted in a set of indicators. The set of persons with disabilities indicators includes 5 groups of indicators consist of 112 indicators; divided into 33 structural indicators 36 process indicators and 48 outcome indicators, covering civil rights, political rights, economic, social and cultural rights. Hence, the indicators can be used as a tool for NHRCT, including government agencies to assess and monitor the promotion and implementation of the rights. As a result, this leads to the recognition and protection of Persons with Disabilities' rights in Thailand.

Keywords: Indicators, Rights of Persons with Disabilities, National human Rights Commission

^{1*}Corresponding author, Department of Law, Lampang Rajabhat University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่หลากหลายนั้น แม้ปัจเจกบุคคล (individual) จะมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ เชื้อชาติ สีผิว เพศ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นด้านอื่น ชาติหรือสังคมดั้งเดิม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น รวมทั้งด้านความพิการ (Disability) แต่บุคคลทุกคนยังคงมีสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ซึ่งเป็นสิทธิประจำตัว (Inherent) และเป็นสิทธิอันมิอาจโอนให้แก่ผู้ใดได้ (Inalienable) นอกจากนี้ยังเป็นสิทธิขั้นมูลฐาน (Fundamental Rights) อันประกอบด้วย สิทธิของพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม และสิทธิทางวัฒนธรรม (Wannuan, 2020)

สำหรับสิทธิมนุษยชนของ “คนพิการ” จักได้รับการรับรอง และการคุ้มครองจากรัฐตามที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 (Convention on the Rights of Persons with Disabilities of 2006) ทั้งนี้ อนุสัญญาฯ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการประจำอนุสัญญา อันได้แก่ คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Committee on the Rights of Persons with Disabilities) โดยมีอำนาจหน้าที่ในการสอดส่องดูแลรัฐภาคีต่าง ๆ ในการปฏิบัติตามพันธกรณีตามข้อบทที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญา นอกจากนี้ อนุสัญญาดังกล่าวยังได้ระบุถึงการที่รัฐภาคีจะต้องเสนอรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาหรือ “รายงานของรัฐบาล” (country report) เพื่อที่คณะกรรมการจะได้ประเมิน รวมถึงตรวจสอบในมาตรการ

ตลอดจนการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐภาคีในประเด็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิของคนพิการ พร้อมทั้งการจัดทำข้อเสนอแนะหรือข้อแนะนำทั่วไปสำหรับรัฐภาคีในอันที่จะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้นเพื่อรับรอง และคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการในประเทศไทยต่อไปได้

ในกรณีดังกล่าว นอกจากข้อมูลที่ได้จากรายงานของรัฐบาล คณะกรรมการยังสามารถรับฟัง “รายงานคู่ขนาน” (Alternative Report) ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในการประเมินการดำเนินงานด้านสิทธิคนพิการของรัฐตามพันธกรณีในอนุสัญญาว่า มีความก้าวหน้า หรือมีปัญหาอุปสรรคที่ต้องแก้ไขหรือไม่ ในประการใด ซึ่งถือเป็นบทบาทที่สำคัญของ กสม. ในการนำเสนอ “ข้อมูลอีกด้านหนึ่ง” ต่อคณะกรรมการเพื่อใช้ประกอบในการพิจารณาเรื่องดังกล่าวควบคู่กับรายงานของรัฐบาลต่อไป ทั้งนี้ รายงานคู่ขนานที่ดีจักต้องมียุทธศาสตร์ในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับอนุสัญญา ในอันที่จะตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของคนพิการในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณา รายงานของรัฐบาลไทยโดยคณะกรรมการนั้น กรณีได้ปรากฏปัญหาในคุณภาพของรายงาน ซึ่งแสดงเพียงข้อมูลสถิติทางด้านสังคมและเศรษฐกิจทั่วไป หรือการมีกฎหมายภายในที่เกี่ยวกับการรับรอง และคุ้มครองสิทธิ

มนุษยชนเท่านั้น แต่มิได้วิเคราะห์ถึงข้อมูลดังกล่าวในลักษณะการเชื่อมโยงกับพันธกรณีของประเทศไทยตามข้อบทต่าง ๆ ของอนุสัญญา ซึ่งทำให้ขาดข้อมูลที่สำคัญประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ (Centre for Human Rights and Peace Studies [CHRPS], 2017)

ในระดับระหว่างประเทศนั้น “ตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน” ซึ่งรวมทั้งตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ ถือเป็นเครื่องมือที่ได้นำมาใช้สำหรับการประเมินการปฏิบัติตามสนธิสัญญาหรืออนุสัญญาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน อันได้แก่ ข้อมูลที่มีลักษณะจำเพาะที่แสดงสถานะ หรือสถานะของสิ่งของ เป้าหมาย เหตุการณ์ กิจกรรม หรือผลลัพธ์ซึ่งสัมพันธ์กับบรรทัดฐานและมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชน โดยข้อมูลนั้นได้แสดง หรือสะท้อนถึงหลักการของสิทธิมนุษยชน และเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวใช้ประเมิน และติดตามตรวจสอบการส่งเสริม และการบังคับใช้สิทธิมนุษยชนได้ ซึ่งในเรื่องดังกล่าวสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้จัดทำรายงาน อันได้แก่ Report on Indicators for Monitoring Compliance with International Human Rights Instruments ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวางกรอบแนวคิดในการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน (Office of High Commissioner for Human Rights [OHCHR], 2006)

ในการศึกษานี้ คณะผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การศึกษาในเรื่องตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในต่างประเทศ

(1) ในค.ศ. 2014 FRA European Union Agency for Fundamental Rights ได้จัดทำรายงานการศึกษาเรื่อง “Human Rights: Indicators on Article 19 of the CPRD” อันเป็นโครงการการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านจากสถาบันที่ทำหน้าที่ในด้านการดูแลรักษาเป็น “ชุมชนที่มีลักษณะเป็นฐานการสนับสนุน” ในประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปจำนวน 28 ประเทศ โดยในระยะที่ 3 ของโครงการได้จัดทำวิจัยในเชิงลึก (In-depth research) ในเรื่องดังกล่าวโดยการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเพื่อใช้ในการประเมินการปฏิบัติตามมาตรา 19 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 โดยเป็นตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนพิการ ทั้งนี้ ได้ใช้กรอบแนวคิดของการวิจัยในการจัดทำตัวชี้วัดจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (FRA European Union Agency for Fundamental Rights, 2014)

(2) Phillip French ได้ดำเนินการวิจัยในปี ค.ศ. 2008 เรื่อง “Human Rights Indicators for People with Disability” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การดำรงชีวิตของคนพิการในรัฐควีนส์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ประเทศออสเตรเลียเข้าเป็นภาคี การศึกษา

ดังกล่าวเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนสำหรับคนพิการ โดยเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรอง และคุ้มครองไว้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 ทั้งนี้ ในบริบทสิทธิคนพิการในรัฐควีนส์แลนด์ ซึ่งในการจัดทำตัวชี้วัดได้กำหนดกรอบสำหรับการวิเคราะห์โดยใช้สาระของสิทธิต่าง ๆ ที่เป็นบทบัญญัติของอนุสัญญาดังกล่าวเป็นพื้นฐานในลำดับถัดมา จึงได้พัฒนาตัวชี้วัดที่กำหนดถึงการปฏิบัติการ (performance) ทั้งในลักษณะกระบวนการ (process) และผลลัพธ์ (outcome) ที่สอดคล้องกับสิทธิคนพิการในแต่ละประเด็น (French, 2008)

(3) บทความการศึกษาเรื่อง “Human Rights Indicators: From Theoretical Debate to Practical Application” ได้แสดงถึงการศึกษากลับมาเกี่ยวกับการจัดให้มีระเบียบวิธีในการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน ในลักษณะของการนำตัวชี้วัดไปใช้ในทางปฏิบัติ (application of human rights indicators) ทั้งนี้ โดยการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ ทำให้สามารถใช้ตัวชี้วัดดังกล่าวได้ง่ายขึ้น และได้ยกตัวอย่างปัญหาของการใช้ตัวชี้วัดในสิทธิทางการศึกษา โดยจัดทำเป็นกรณีศึกษาเฉพาะเรื่อง (Beco, 2013)

2) การศึกษาเกี่ยวกับตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย ในพ.ศ. 2556 ได้มีการจัดทำรายงานการศึกษาเรื่อง “ตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” ซึ่งเป็นโครงการตัวชี้วัด

สิทธิมนุษยชนโครงการแรกของ กสม. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครื่องมือในการประเมินการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน โดยใช้กรอบสิทธิมนุษยชนจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 เป็นพื้นฐานทางกฎหมาย ซึ่งกระบวนการ และแนวทางการจัดทำตัวชี้วัดของโครงการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามแนวทางการจัดทำสิทธิมนุษยชนของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติข้างต้น (Sirirat, Tantibhirom, Srikaew, & Tansuthepweerawongsa, 2013)

จากกรณีดังกล่าว ตัวชี้วัดสิทธิคนพิการจึงมีความสำคัญทั้งต่อ กสม. และหน่วยงานรัฐต่าง ๆ โดยก่อให้เกิดประโยชน์จากการใช้ตัวชี้วัดสำหรับเป็นเครื่องมือที่มีมาตรฐานในการประเมิน และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานด้านสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการทั้งในด้านการจัดทำรายงานคู่ขนานของ กสม. และทั้งรายงานของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ทั้งนี้ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะรับรอง และคุ้มครองสิทธิคนพิการของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ถึงตัวชี้วัดทั้งในความหมาย ลักษณะ และรูปแบบของตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับการประเมินการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำ

ตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ ทั้งนี้ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการรับรอง และคุ้มครองสิทธิคนพิการตามที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการนำตัวชี้วัดใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน ซึ่งรวมทั้งการประเมินการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ และการจัดทำรายงานของประเทศไทยอันเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศที่ต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าว

นิยามศัพท์

“ตัวชี้วัด” หมายถึง ตัวประเมินสถานการณ์หรือเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สามารถบ่งชี้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ หรือที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาการศึกษา เพื่อให้ทราบว่าสถานการณ์ดังกล่าวอยู่ในระดับใด มีภาวะความเป็นอยู่อย่างไร โดยจะเป็นการประเมินสถานการณ์ในเชิงปริมาณ และกำหนดเป็นค่าสถิติในลักษณะที่มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงของสถานการณ์นั้น ทั้งนี้ สถานการณ์ที่ได้ประเมินการในเชิงปริมาณและกำหนดเป็นค่าทางสถิติสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาของสถานการณ์นั้น ๆ ได้

“คนพิการ” หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคด้าน

ต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาตัวชี้วัดตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ค.ศ.2006 ถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงการจัดทำตัวชี้วัดการปฏิบัติตามอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน โดยคณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการกระบวนการศึกษาตามระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิธีการวิจัย (methodology) โดยการใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยกระบวนการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ทั้งนี้ โดยการค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลหลักจากหนังสือ เอกสาร วิชาการต่าง ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วารสาร บทความ และสืบค้นข้อมูลจาก Internet อันเป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยหรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเสริมที่ได้จากความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการในเรื่องการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน

สำหรับขอบเขตด้านเนื้อหาของการศึกษาที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ นั้น ได้กำหนดขึ้นจากเกณฑ์คัดเข้าในการเลือกเอกสาร (inclusion criteria) ดังนี้ 1) ลักษณะของเอกสาร เอกสารที่ใช้ในการศึกษานั้นได้ปรากฏทั้งในรูปแบบที่เป็นรายงานวิจัยหรือ

รายงานการศึกษา (research) รวมทั้งบทความวิจัยที่จัดทำโดยนักวิจัย หรือผู้ศึกษาต่าง ๆ รายงานการศึกษาเฉพาะเรื่อง (Thematic Study) ของหน่วยงานสหประชาชาติ อันได้แก่ สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ รายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 ที่จัดทำโดยรัฐบาลไทย (country report) และรายงานคู่ขนาน (alternative report) ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งรายงานต่าง ๆ (reports) ของหน่วยงาน และคณะกรรมการของสหประชาชาติ กล่าวคือ สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ นอกจากนี้ยังมีบทความทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ (publication) ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชน เอกสารในรูปแบบอื่น ๆ อันได้แก่ เอกสารของสหประชาชาติที่เป็นตัวบทของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 รวมทั้งเอกสารข้อคิดเห็นทั่วไป (General Comments) และ List of Issues in relation to Initial Report of Thailand ของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ ทั้งนี้ โดยเป็นเอกสารที่จัดทำเป็นภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษเท่านั้น

2) เนื้อหาของเอกสาร เอกสารต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจักมีเนื้อหา หรือสาระสำคัญเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ทั้งที่เป็นกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 และสิทธิต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชน

ของคนพิการ ทั้งนี้ ในบริบทการรับรอง และคุ้มครองสิทธิคนพิการ ตลอดจนประเด็นปัญหาต่าง ๆ จากการดำเนินงานของหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เป็นไปตามพันธกรณีของประเทศไทยที่เป็นรัฐภาคีต่ออนุสัญญาดังกล่าวนอกจากนี้ จักต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ หรือที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน (Human Rights Indicators) อันได้แก่ความหมาย แนวคิด ลักษณะ และองค์ประกอบของตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน การจัดทำหรือพัฒนาตัวชี้วัด และการนำตัวชี้วัดไปใช้ดำเนินการต่าง ๆ (application) และ 3) ช่วงเวลาการเกิดขึ้นของเอกสาร การศึกษานี้ได้กำหนดระยะเวลาของการคัดเข้าเอกสารต่าง ๆ ตั้งแต่วันที่ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ได้มีมติรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 กล่าวคือ วันที่ 13 ธันวาคม ค.ศ. 2006 เป็นต้นมา

สำหรับเอกสารที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ (publication) 1 เล่ม รายงานจำนวน 4 ฉบับ รายงานการศึกษา 2 ฉบับ รายงานการศึกษาเฉพาะเรื่อง 1 ฉบับ บทความวิจัย 3 เรื่อง บทความวิชาการ 1 เรื่อง เอกสารในรูปแบบอื่น ๆ อันได้แก่ เอกสารของสหประชาชาติที่เป็นตัวบทอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 จำนวน 1 ฉบับ รวมทั้งเอกสารข้อคิดเห็นทั่วไป (General Comments) และ List of Issues in relation to Initial Report of Thailand ของ

คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการจำนวน 2 ฉบับ รวมทั้งหมด 15 รายการ

ในส่วนของการรวบรวมการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่น่ามาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลหลักที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น และข้อมูลเสริมอันได้แก่ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม นักวิชาการ รวมทั้งผู้แทนขององค์การระหว่างประเทศที่ทำงานเกี่ยวกับสิทธิคนพิการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการจำนวน 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 เป็นการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิด และวิธีการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวชี้วัดที่ดี และเหมาะสมในบริบทของประเทศไทย รวมทั้งการให้ข้อมูลทางสถิติที่จำเป็นในการพัฒนาตัวชี้วัด ซึ่งถือเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์สาระแห่งสิทธิของอนุสัญญา ครั้งที่ 2 วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2557 ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แสดงความคิดเห็นโดยการวิพากษ์ และการให้ข้อเสนอแนะในร่างตัวชี้วัดสิทธิคนพิการที่คณะผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้น และได้ให้ข้อมูลทางสถิติและประเภทของข้อมูลทางสถิติที่จำเป็นในการพัฒนาตัวชี้วัด และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 3 วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้นำเสนอร่างตัวชี้วัดเป็นครั้งสุดท้าย ทำให้ได้ข้อมูลจากการวิพากษ์ร่างของเอกสารดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อปรับปรุงชุดตัวชี้วัดสิทธิคนพิการให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้ศึกษาได้นำข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ทั้งในเชิงเหตุและผล กล่าวคือการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องในประเด็นความหมาย แนวคิด ลักษณะ และองค์ประกอบของตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเพื่อวางโครงสร้างของตัวชี้วัดสิทธิคนพิการในเบื้องต้นในลำดับถัดมา จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำรายละเอียดในลักษณะที่เป็นองค์ประกอบของตัวชี้วัดคนพิการ เริ่มจากการนำข้อบทต่าง ๆ (articles) ที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 กำหนดขึ้นเป็นสาระแห่งสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการ (identification of the elements of rights) โดยประกอบเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตัวชี้วัดที่ได้กำหนดขึ้นจากทฤษฎีพันธกรณี 3 ด้านหรือพันธกรณี 3 มิติ ซึ่งได้จำแนกเป็น 5 กลุ่มตัวชี้วัด โดยแต่ละกลุ่มตัวชี้วัดจำองค์ประกอบที่เป็น 1) สาระแห่งสิทธิ 2) ตัวชี้วัดโครงสร้าง 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ และ 4) ตัวชี้วัดผลลัพธ์ ซึ่งตัวชี้วัดแต่ละประเภทได้ระบุถึงประเด็นเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับสาระแห่งสิทธิต่าง ๆ และมีเนื้อหาของตัวชี้วัดที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการจากเอกสารรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งข้อมูลเสริมการวิเคราะห์เอกสารดังกล่าว อันได้แก่ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมสัมมนาการ

จัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลดังกล่าวได้ดำเนินการในลักษณะของการพรรณนา และบรรยาย (description and narrative) ถึงสภาพของปรากฏการณ์ของการศึกษาโดยมีกรอบแนวคิดทั้งที่เป็นทฤษฎี และหลักกฎหมายอยู่เบื้องหลัง อันจะนำไปสู่คำตอบในการศึกษา และสรุปตามหลักวิชาการ ประกอบการเขียนรายงานการศึกษา เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่า ตัวชี้วัดนั้นสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการได้

ผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง “ตัวชี้วัด: การรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการในประเทศไทย” คณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หรือการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ทั้งนี้ เพื่อจัดทำชุดตัวชี้วัดการดำเนินการด้านสิทธิคนพิการตามอนุสัญญาว่าด้วยคนพิการ ค.ศ. 2006

สำหรับการศึกษาเรื่องดังกล่าวพบว่า ในเบื้องต้นนั้นคณะผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารในลักษณะที่เป็นข้อมูลดิบ อันได้แก่ ข้อมูลหลักจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวชี้วัด และสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิ

คนพิการ ค.ศ. 2006 นอกจากนี้ ยังได้มีข้อมูลเสริมจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการจำนวน 3 ครั้ง ซึ่งเป็นการวิพากษ์งานวิจัย และการให้ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษา ในลำดับถัดมา จึงได้จัดระเบียบข้อมูลดังกล่าวในลักษณะของการจัดระเบียบเนื้อหาโดยการกำหนดรหัส และประเด็นต่าง ๆ (coding and themes) จากข้อมูลดิบข้างต้น กล่าวคือ การกำหนดสาระแห่งสิทธิ การกำหนดกลุ่มตัวชี้วัด รวมทั้งองค์ประกอบต่าง ๆ ของกลุ่มตัวชี้วัด กล่าวอีกนัยหนึ่ง ถือเป็นขั้นตอนของการกำหนดตัวชี้วัดภายหลังจากนั้น จึงได้แสดงข้อมูล โดยการจัดกลุ่มข้อมูลที่กำหนดรหัสตามประเด็นหลักและประเด็นย่อย คือ การพัฒนาชุดตัวชี้วัดโดยกำหนดให้มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ชุด ซึ่งแต่ละชุดหรือกลุ่มได้แสดงถึงลักษณะสาระแห่งสิทธิต่าง ๆ ตลอดจนได้จัดทำเป็นตารางแสดงข้อมูลหรือความหมายจากแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้ โดยเชื่อมโยงแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กัน และการบรรยายผลอย่างละเอียด กล่าวคือ กลุ่มตัวชี้วัดแต่ละกลุ่มจะมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ สาระแห่งสิทธิ ตัวชี้วัดโครงสร้าง ตัวชี้วัดกระบวนการ และตัวชี้วัดผลลัพธ์ ดังสามารถพิจารณาได้จากการแสดงผลของการศึกษาตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการในการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล และ
วิเคราะห์ข้อมูลในเบื้องต้น

2.ขั้นตอนการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มตัวชี้วัด

3.ขั้นตอนการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดของขั้นตอน
ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล และ
วิเคราะห์ข้อมูลในเบื้องต้น ผู้ศึกษาได้รวบรวม
ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ
ดังนี้

1) เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวชี้วัด
สิทธิมนุษยชน ในประเด็นความหมาย แนวคิด
ลักษณะ องค์ประกอบของตัวชี้วัดสิทธิ
มนุษยชน อันได้แก่ รายงานของสำนักงาน
ข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ
จำนวน 2 ฉบับกล่าวคือ Report on Indicators
for Monitoring Compliance with International
Human Rights Instruments (OHCHR, 2006)
และ Report on the Indicators for Promoting
and Monitoring the Implementation of
Human Rights (OHCHR, 2008) รวมทั้งสื่อ
สิ่งพิมพ์ (publication) ของหน่วยงานดังกล่าว
เรื่อง Human Rights Indicators: A Guide to
Measurement (OHCHR, 2012) ทั้งนี้ เพื่อวาง
กรอบแนวคิดในการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิ
มนุษยชน

2) เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิคน
พิการ อันได้แก่ เอกสารของสหประชาชาติ คือ
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 ซึ่งมี

ข้อบทต่าง ๆ (articles) รับรองและคุ้มครอง
สิทธิต่าง ๆ ของคนพิการ (UN General
Assembly, 2007) นอกจากนี้ ในประเด็นการ
ดำเนินงานที่เกี่ยวกับคนพิการของรัฐบาลใน
อนุสัญญาดังกล่าว เป็นข้อมูลจากรายงาน
การศึกษาเฉพาะเรื่อง (Thematic Study)
จัดทำโดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชน
แห่งสหประชาชาติ กล่าวคือ “The Structure
and Role of National Mechanisms for the
Implementation and Monitoring of the
Convention on the Rights of Persons with
Disabilities” (Human Rights Council [HRC],
2009) และรายงานการศึกษาของสำนักงาน
ข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ
เรื่อง “Enhancing Awareness and Understanding
of the Convention on the Rights of Persons with
Disabilities” (HRC, 2009) รายงานการปฏิบัติ
ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ที่จัดทำ
ขึ้นโดยรัฐบาลไทย และรายงานคู่มือโดย
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
(National Human Rights Commissioner Of
Thailand, 2015)

สำหรับในประเด็นปัญหาอุปสรรค
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิคนพิการเป็นเอกสารจาก
รายงานของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคน

พิจารณาเรื่อง “Considerations of Reports submitted by States Parties under Article 35 of the Convention: Thailand” (Committee on the Rights of Persons with Disabilities [CRPD], 2015) นอกจากนี้ ยังได้ใช้ข้อมูลจากเอกสารของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการที่เกี่ยวกับการจัดทำรายงานของประเทศไทย อันได้แก่ “Lists of Issues in relation to the Initial Report of Thailand” ที่ระบุเฉพาะถึงประเด็นปัญหาอุปสรรคของคนพิการในประเทศไทย (CRPD, 2015) นอกจากนี้ ยังได้รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะข้อมูลเสริมจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม นักวิชาการ รวมทั้งผู้แทนขององค์การระหว่างประเทศที่ทำงานเกี่ยวกับสิทธิคนพิการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการจำนวน 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 เป็นการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิด และวิธีการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวชี้วัดที่ดี และเหมาะสมในบริบทของประเทศไทย รวมทั้งการให้ข้อมูลทางสถิติที่จำเป็นในการพัฒนาตัวชี้วัด ซึ่งถือเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์สาระแห่งสิทธิของอนุสัญญา ครั้งที่ 2 วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2557 ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แสดงความคิดเห็นโดยการวิพากษ์ และการให้ข้อเสนอแนะในร่างตัวชี้วัดสิทธิคนพิการที่คณะผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้น และได้ให้ข้อมูลทางสถิติ และประเภทของข้อมูลทางสถิติที่จำเป็นในการพัฒนาตัวชี้วัด และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 3 วันที่ 1 ธันวาคม

พ.ศ. 2557 (CHRP, 2017) ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้นำเสนอร่างตัวชี้วัดเป็นครั้งสุดท้าย ทำให้ได้ข้อมูลจากการวิพากษ์ร่างของเอกสารดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อที่จะทำให้ชุดตัวชี้วัดสิทธิคนพิการให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มตัวชี้วัด การกำหนดโครงสร้างของชุดหรือกลุ่มตัวชี้วัดนั้น ถือเป็นการจัดระเบียบข้อมูลหลักได้จากเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลเสริมจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทั้งในประเด็นที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน และสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการ โดยคณะผู้ศึกษาได้จัดระเบียบเนื้อหาของข้อมูลดังกล่าวโดยการกำหนดเป็นรหัส และประเด็นต่าง ๆ (coding and themes) กล่าวคือ การกำหนดสาระแห่งสิทธิ การกำหนดกลุ่มตัวชี้วัด รวมทั้งองค์ประกอบต่าง ๆ ของกลุ่มตัวชี้วัด ดังนี้

สาระแห่งสิทธิ คณะผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลจากข้อบท (articles) ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 (UN General Assembly, 2007) ซึ่งเป็นบทบัญญัติ (provisions) เกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการที่ได้รับการรับรองและคุ้มครอง โดยเฉพาะข้อบทที่ 10-30 และรายงานการศึกษาของสำนักงานข้าหลวงสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ โดยนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดสาระแห่งสิทธิ โดยจำแนกได้ 5 หมวด ดังนี้ 1) มาตรการทั่วไปในการดำเนินการตามอนุสัญญา 2) สิทธิในชีวิต ความเสมอภาค การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และความมั่นคง

ปลอดภัยของบุคคล 3) สิทธิในความเท่าเทียมที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความสามารถในการเคลื่อนไหวส่วนบุคคล สิทธิในความคิดเห็น การแสดงออก สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและครอบครัว 4) สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ สิทธิในการทำงานและสิทธิในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่และการคุ้มครองทางสังคม และ 5) สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งในแต่ละหมวดจัดประกอบด้วยประเด็นย่อยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักการ หรือบทบัญญัติที่ว่าด้วยสิทธิคนพิการในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006

กลุ่มตัวชี้วัด คณะผู้ศึกษาได้กำหนดตัวชี้วัดคนพิการ โดยจำแนกเป็นกลุ่มตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 5 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มได้กำหนดให้สอดคล้องกับสาระแห่งสิทธิที่ได้กำหนดขึ้นเป็น 5 ประเด็นข้างต้น

องค์ประกอบของกลุ่มตัวชี้วัด ในแต่ละกลุ่มตัวชี้วัดนั้น ผู้ศึกษาได้กำหนดให้มีองค์ประกอบ ดังนี้ สาระแห่งสิทธิ ตัวชี้วัด โครงสร้าง ตัวชี้วัดกระบวนการ และตัวชี้วัดผลลัพธ์นั้น ซึ่งตัวชี้วัดทั้ง 3 ประเภทได้พัฒนาจากทฤษฎีพันธกรณี 3 มิติ ซึ่งเป็นพันธกรณีของรัฐ 3 ด้านในทางสิทธิมนุษยชนของกฎหมายระหว่างประเทศ (three-dimension obligations หรือ 3D Obligations) อันได้แก่ พันธกรณีในการเคารพ (obligation to respect) พันธกรณีในการคุ้มครอง (obligation to protect) พันธกรณีในการทำให้บรรลุผล (obligation to fulfill) (CHRP, 2017) ทั้งนี้จากแนวทางของ

การจำแนกตัวชี้วัดออกเป็น 3 ประเภทจากหนังสือ Human Rights Indicators: A Guide to Measurement and Implementation ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR, 2012) โดยเนื้อหาที่ปรากฏในตัวชี้วัดทั้ง 3 ประเภทมีความเชื่อมโยงกับสาระแห่งสิทธิในประเด็นต่าง ๆ

3. ขั้นตอนการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ จากการที่คณะผู้ศึกษาได้จัดกลุ่มข้อมูลที่กำหนดรหัสตามประเด็นหลักและประเด็นย่อยอันได้แก่ การกำหนดโครงสร้างของกลุ่มตัวชี้วัด อันประกอบด้วยสาระแห่งสิทธิ ตัวชี้วัด โครงสร้าง ตัวชี้วัดกระบวนการ และตัวชี้วัดผลลัพธ์แล้วนั้น ในลำดับถัดมาจึงได้พัฒนาชุดตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ โดยกำหนดให้มีจำนวนทั้งสิ้น 5 กลุ่มตัวชี้วัด ซึ่งแต่ละกลุ่มตัวชี้วัดได้แสดงถึงลักษณะสาระแห่งสิทธิต่าง ๆ ตลอดจนได้จัดทำเป็นตารางแสดงข้อมูลหรือความหมายของแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้ โดยเชื่อมโยงแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กัน และการบรรยายผลอย่างละเอียด กล่าวคือ กลุ่มตัวชี้วัดจัดประกอบด้วยกลุ่มตัวชี้วัดที่ 1: มาตรการทั่วไปในการดำเนินการตามอนุสัญญา กลุ่มตัวชี้วัดที่ 2: สิทธิในชีวิต ความเสมอภาค การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และความมั่นคงปลอดภัยของบุคคล กลุ่มตัวชี้วัดที่ 3: สิทธิในความเท่าเทียมที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความสามารถในการเคลื่อนไหวส่วนบุคคล สิทธิในความคิดเห็น การแสดงออก สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและครอบครัว กลุ่มตัวชี้วัดที่ 4: สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ

สิทธิในการทำงานและสิทธิในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่และการคุ้มครองทางสังคม และกลุ่มตัวชี้วัดที่ 5: สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองสังคมและวัฒนธรรม โดยในแต่ละกลุ่มตัวชี้วัดจะมีองค์ประกอบที่เป็นสาระแห่งสิทธิ ตัวชี้วัดโครงสร้าง ตัวชี้วัดกระบวนการ และตัวชี้วัดผลลัพธ์ ดังนี้

สาระแห่งสิทธิ อันได้แก่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักการ หรือบทบัญญัติของข้อบทของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 ที่ว่าด้วยการรับรอง และคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการ อันได้แก่ สิทธิของพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ตัวชี้วัดโครงสร้าง จะแสดงถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจตจำนงของรัฐในการรับรอง และคุ้มครองสิทธิคนพิการ รวมทั้งการยกระดับหรือพัฒนาการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ โดยการนำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 มาปรับใช้

ตัวชี้วัดกระบวนการ เป็นข้อมูลที่ระบุถึงมาตรการ หรือวิธีการที่ทำให้การดำเนินงานด้านสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการเป็นไปตามเป้าหมาย หรือเกิดผลตามนโยบาย หรือแผนที่รัฐได้กำหนดขึ้น

ตัวชี้วัดผลลัพธ์ อันเป็นข้อมูลที่ใช้อธิบายความสำเร็จในการดำเนินงานของรัฐ

หรือความพยายามที่จะดำเนินการตามโครงการหรือมาตรการด้านต่าง ๆ เพื่อให้สิทธิคนพิการเกิดสัมฤทธิ์ผล

สำหรับข้อมูลในรายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญของสาระแห่งสิทธิ ตัวชี้วัดโครงสร้าง ตัวชี้วัดกระบวนการ และตัวชี้วัดผลลัพธ์นั้น ล้วนเป็นข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิคนพิการ รวมทั้งข้อมูลเสริมจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม นักวิชาการ รวมทั้งผู้แทนขององค์กรระหว่างประเทศที่ทำงานเกี่ยวกับสิทธิคนพิการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมสมมนาเชิงปฏิบัติการ ดังรายละเอียดได้กล่าวไว้แล้วในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

จากกระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ ทำให้สามารถกำหนดชุดตัวชี้วัดตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 112 ตัว เป็นตัวชี้วัดโครงสร้าง 33 ตัว ตัวชี้วัดตัวชี้วัดกระบวนการ 36 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดผลลัพธ์ 48 ตัวชี้วัด ครอบคลุมถึงการรับรอง และคุ้มครองสิทธิคนพิการ สำหรับสาระสำคัญของชุดตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ สามารถจำแนกเป็น 5 กลุ่มตัวชี้วัด ดังนี้

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 1 : มาตรการทั่วไปในการดำเนินการตามอนุสัญญา

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
1.1 การทำให้กฎหมายภายในสอดคล้องกับหลักการและบทบัญญัติของอนุสัญญา-มีการรับรองหลักการห้ามเลือกปฏิบัติเนื่องจากความพิการ และการใช้มาตรการพิเศษในทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมให้คนพิการใช้สิทธิต่าง ๆ ได้-การทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต สังคม และวัฒนธรรม-การสร้างความตระหนักและการปรับเปลี่ยนเจตคติเดิมของสังคมเกี่ยวกับสิทธิ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนพิการ	1.1 (1) มีกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิคนพิการโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยกำหนดว่าการใช้มาตรการพิเศษในการรับรองสิทธิของคนพิการเพื่อให้เท่าเทียมบุคคลอื่นจักไม่ถือเป็น การเลือกปฏิบัติ 1.1 (2) มีองค์กรระดับชาติ ในการติดตาม ส่งเสริม และ คุ้มครองสิทธิคนพิการตาม อนุสัญญา 1.1 (3) มีแผนยุทธศาสตร์ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนพิการใน กิจกรรมทางสังคม และ สร้างความตระหนักใน สังคมต่อสิทธิคนพิการ	1.1 (1) มีกระบวนการในการทบทวนกฎหมายที่เลือกปฏิบัติต่อคนพิการ 1.1 (2) มีมาตรการในการเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิ เนื่องจากการเลือกปฏิบัติ อันมีสาเหตุจากความ พิการ 1.1 (3) มีมาตรการในการดำเนินการตามแผนงาน หรือยุทธศาสตร์เพื่อ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ คนพิการ และการ เสริมสร้างเจตคติของ สังคมในการเคารพสิทธิ และศักดิ์ศรีในความเป็น มนุษย์ของคนพิการเพื่อ ขจัดเลือกปฏิบัติอันมี สาเหตุจากความพิการ	1.1 (1) มีการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับ อนุสัญญา โดยพิจารณา จากรายงานของหน่วยงาน ที่มีความน่าเชื่อถือ 1.1 (2) สัดส่วนเรื่อง ร้องเรียน และคดีที่ศาลได้ ตัดสินเกี่ยวกับการเลือก ปฏิบัติต่อคนพิการ เปรียบเทียบกับจำนวน ร้องเรียนทั้งหมด(จำแนก ตามประเภทของความ พิการ/เพศ/อายุ/พื้นที่) 1.1 (3) กิจกรรม/โครงการ การเผยแพร่ความรู้ความ เข้าใจในสิทธิของคนพิการ การปรับเปลี่ยนเจตคติของ สังคม และผลของการ ดำเนินกิจกรรม
1.2 การจัดทำรายงาน และการนำเสนอแนะของคณะกรรมการประจำ อนุสัญญามาปรับใช้ใน ประเทศ	1.2 (1) มีองค์กรระดับชาติ ในการติดตาม ส่งเสริม คุ้มครองสิทธิคนพิการ	1.2 (1) มีกระบวนการ จัดทำรายงานการ ดำเนินงานตามอนุสัญญา ที่เชื่อถือได้ โดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ และสมาคม/กลุ่มคนพิการ	1.2 (1) มีการเสนอ รายงานการดำเนินงาน ตามอนุสัญญาต่อคณะ กรรมการประจำอนุสัญญา ในระยะเวลาที่กำหนด 1.2 (2) มีการนำเสนอแนะของคณะ กรรมการมาดำเนินงานให้ สอดคล้องกับอนุสัญญา

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 2 : สิทธิในชีวิต ความเสมอภาค การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และความมั่นคง

ปลอดภัยของบุคคล

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
2.1 สิทธิในชีวิตของคนที่ พิการ	2.1 (1) รัฐธรรมนูญ/ กฎหมายรับรองสิทธิใน ชีวิตโดยไม่มีการเลือก ปฏิบัติด้วยเหตุทาง พิการ	2.1 (1) มาตรการคุ้มครอง สิทธิในชีวิตโดยไม่มีการเลือก ปฏิบัติด้วยเหตุทางพิการ	2.1 (1) สถิติคนพิการ เสียชีวิต (แยกตามเพศ/ ประเภทความพิการ/อายุ/ สาเหตุการเสียชีวิต)
2.2 การคุ้มครองใน สถานการณ์ที่มีความ เสี่ยง และกรณีฉุกเฉิน ทางมนุษยธรรม	2.2 (1) รัฐมโนนโยบาย/ แผนงานในการ คุ้มครองคนพิการใน สถานการณ์ที่มีความ เสี่ยง และกรณีฉุกเฉิน ทางมนุษยธรรม	2.2 (1) หน่วยงานมีกระบวนการ อบรมบุคลากรให้ทราบถึงความ จำเป็นเฉพาะของคนพิการใน สถานการณ์ฉุกเฉิน/ที่มีความ เสี่ยง	2.2 (1) จำนวนคนพิการที่ เสียชีวิต และ/หรือได้รับ บาดเจ็บสาหัสจาก สถานการณ์ที่มีความเสี่ยง /ฉุกเฉินมนุษยธรรม
2.3 ความเสมอภาคทาง กฎหมาย	2.3 (1) มีกฎหมาย คุ้มครองคนพิการใน การใช้สิทธิทาง กฎหมาย	2.3 (1) หน่วยงานมีการจัดทำ ขั้นตอนเพื่อให้คนพิการ ดำเนินการทางกฎหมายได้ด้วย ตนเอง	2.3 (1) จำนวนรายงาน/ เรื่องร้องเรียนการแสวง ประโยชน์จากการใช้สิทธิ ของคนพิการ
2.4 การเข้าถึง กระบวนการยุติธรรม	2.4 (1) มียุทธศาสตร์/ แผนปฏิบัติการในการ สร้างความรู้ความ เข้าใจสำหรับบุคลากร ในการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมให้คนพิการ	2.4 (1) มีมาตรการในการอำนวยความสะดวก จัดสถานที่ สิ่ง อำนวยความสะดวก ให้ ช่วยเหลือทางกฎหมายแก่คน พิการ	2.4 (1) สัดส่วนการ ร้องเรียนปัญหาการเข้าถึง กระบวนการยุติธรรมของ คนพิการเปรียบเทียบกับ เรื่องร้องเรียนในกรณี ดังกล่าวทั้งหมด
2.5 เสรีภาพ ความมั่นคง ปลอดภัยจากการทรมาน การปฏิบัติที่ไร มนุษยธรรม หรือย่ำยี ศักดิ์ศรี	2.5 (1) รัฐธรรมนูญ/ กฎหมายรับรองความ ปลอดภัยในสวัสดิภาพ การห้ามทรมาน โดยไม่ มีการเลือกปฏิบัติต่อ คนพิการ	2.5 (1) หน่วยงานมีมาตรการ ป้องกันการทรมาน/การปฏิบัติที่ ไร้มนุษยธรรมต่อคนพิการกลุ่ม เสี่ยง (อยู่ตามลำพัง/ในสถาบัน จิตเวช)	2.5 (1) จำนวนเรื่อง ร้องเรียน/รายงานคน พิการที่ถูกทรมานหรือ ได้รับการปฏิบัติที่ไร มนุษยธรรม

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 2 : สิทธิในชีวิต ความเสมอภาค การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และความมั่นคง
ปลอดภัยของบุคคล (ต่อ)

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
2.6 การไม่ตกเป็นเหยื่อของการแสวงหาประโยชน์และความรุนแรง	2.6 (1) มีกฎหมายกำหนดความผิดจากการแสวงหาประโยชน์ การกระทำรุนแรงต่อคนพิการ และกำหนดโทษที่เหมาะสม	2.6 (1) มีกระบวนการรับเรื่องร้องเรียนเพื่อดำเนินคดีต่อผู้แสวงหาประโยชน์ และการกระทำที่รุนแรงต่อคนพิการ	2.6 (1) จำนวนเรื่องร้องเรียน/คดีเกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ การกระทำรุนแรงต่อคนพิการ (จำแนกตามประเภทอายุ เพศ ความพิการ และผู้กระทำความผิด)
2.7 การคุ้มครองความมั่นคงของคนพิการ	2.7 (1) มีกฎหมายคุ้มครองคนพิการจากการส่งไปยังสถานสงเคราะห์/การรักษาโดยไม่สมัครใจ/การบังคับให้ทำ/ทำหมัน	2.7 (1) หน่วยงานมีมาตรการ/กระบวนการสนับสนุนคนพิการในการตัดสินใจเลือกที่อยู่ การบำบัดรักษาโดยอิสระ	2.7 (1) จำนวนเรื่องร้องเรียน/รายงานการส่งตัวคนพิการเข้าสถานสงเคราะห์/เข้ารับการบำบัดรักษาโดยไม่สมัครใจ

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 3 : สิทธิในความเท่าเทียมที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สิทธิในการเคลื่อนไหวส่วนบุคคล สิทธิในการเห็น การแสดงออก สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว และครอบครัว

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
3.1 การทำให้คนพิการมีโอกาสเท่าเทียมกับคนทั่วไปในการเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและ บริการต่าง ๆ และสามารถอยู่ร่วมกันและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้	3.1 (1) มีกฎหมาย/นโยบาย/แผนให้คนพิการเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ การเดินทางได้ 3.1 (2) มีกฎหมายในการจัดบริการสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ 3.1 (3) การมีนโยบายสนับสนุนหน่วยงานรัฐและเอกชนจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการตามความจำเป็นเฉพาะ	3.1 (1) มีมาตรการในการให้คนพิการสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการเดินทางได้ 3.1 (2) กำหนดมาตรฐานสำหรับหน่วยงานรัฐและเอกชนในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการ 3.1 (3) มีมาตรการกำกับดูแลหน่วยงานในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการตามมาตรฐาน	3.1 (1) ความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนงานในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการเดินทางของคนพิการ 3.1 (2) ความพึงพอใจของคนพิการต่อการใช้บริการสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ 3.1 (3) บริการสาธารณะสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนมีลักษณะเพียงพอกับความต้องการ

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 3 : สิทธิในความเท่าเทียมที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สิทธิในการเคลื่อนไหวส่วนบุคคล
สิทธิในการเห็น การแสดงออก สิทธิในการเป็นอยู่ส่วนตัว และครอบครัว (ต่อ)

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
3.2 การอำนวยความสะดวก สะดวกให้คนพิการมี อิสระในการเคลื่อนไหว ส่วนบุคคล	3.2 (1) มียุทธศาสตร์และ แผนในการส่งเสริม รวมทั้ง สนับสนุนให้คนพิการในการ ดำรงชีวิตได้ด้วยตนเอง รวมทั้งการวิจัย จัดหา เครื่องมือสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก และความ ช่วยเหลือต่าง ๆ	3.2 (1) มีมาตรการส่งเสริม การวิจัย สิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก ความช่วยเหลือ สำหรับคนพิการ 3.2(2) มีมาตรการ ฝึกอบรมการใช้ สิ่งอำนวยความสะดวก/ ทักษะการใช้ชีวิตของคน พิการในสังคม	3.2 (1) สัดส่วนคนพิการที่ สามารถดำรงชีวิตได้อย่าง อิสระกับคนพิการที่ต้อง พึ่งพิงบุคคลอื่นในการ เคลื่อนไหวส่วนบุคคล
3.3 การใช้มาตรการเพื่อ สนับสนุนให้คนพิการมี โอกาสเท่าเทียมคนทั่วไป ในการแสดงความคิดเห็น/การเข้าถึง สารสนเทศ	3.3 (1) มียุทธศาสตร์และ แผนในการพัฒนา เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกให้คนพิการได้เข้าถึง ข้อมูล และสามารถแสดง ความคิดเห็นได้เท่าเทียมกับ ผู้อื่น	3.3 (1) มีมาตรการในการ เข้าถึงข้อมูล เครื่องมือที่ จำเป็นในการสื่อสารที่ สอดคล้องกับลักษณะของ ความพิการด้านต่าง ๆ เพื่อ ลดอุปสรรคที่มีต่อคนพิการ	3.3 (1) สัดส่วนคนพิการ ในความสามารถเข้าถึง ข้อมูลข่าวสาร และการ สื่อสาร (จำแนกตามอายุ ประเภท เพศ ที่อยู่อาศัย ของ คนพิการ)
3.4 การคุ้มครองสิทธิ ความเป็นส่วนตัว และ สิทธิในครอบครัว	3.4 (1) มีกฎหมายคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคลของคน พิการที่เข้าการบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพใน สถาบันต่าง ๆ	3.4 (1) มีมาตรการ/ แนวทางในการเปิดเผย ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาคน พิการ/การให้ความรู้ เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตาม มาตรการดังกล่าว	3.4 (1) สัดส่วนเรื่อง ร้องเรียนในการเปิดเผย ข้อมูลการบำบัดรักษา คนพิการที่ไม่เป็นไปตาม บทบัญญัติของกฎหมาย

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 4 : สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ สิทธิในการทำงาน และสิทธิในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่และการคุ้มครองทางสังคม

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
4.1 สิทธิในการศึกษาของ คนพิการ -ความเสมอภาคใน การศึกษากำหนด มาตรการพิเศษเพื่อให้ คนพิการได้รับการศึกษา เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และสนองตอบความ จำเป็นเฉพาะของคน พิการ -เป้าหมายการศึกษาเพื่อ การพัฒนาบุคลิกภาพ และสอดคล้องกับ ความสามารถตาม ศักยภาพของคนพิการ -การห้ามกีดกันคนพิการ จากการศึกษาทั่วไป	4.1 (1) รัฐธรรมนูญหรือ กฎหมายรับรองสิทธิคน พิการรับการศึกษามาก บังคับโดยเท่าเทียมกับ ผู้อื่น ทั้งนี้ โดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย 4.1 (2) มีแผนการศึกษา ระดับชาติเพื่อคนพิการที่ สอดคล้องกับอนุสัญญา โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อ คนพิการ มุ่งพัฒนา บุคลิกภาพ ไม่จำกัด การศึกษาที่แยกจากระบบ การศึกษาทั่วไป เว้นแต่ใน กรณีจำเป็น 4.1 (3) มีกลไกระดับชาติ ในการวางแผน ส่งเสริม และประเมินสัมฤทธิ์ผล ทางการศึกษาสำหรับ คนพิการ	4.1 (1) มีมาตรการในการ จัดการ ศึกษาภาคบังคับที่ มีคุณภาพสำหรับคนพิการ อย่างทั่วถึง 4.1 (2) มีมาตรการในการ นำแผน การศึกษาค้นพบการ ช่วยเหลือและจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ความ สะดวกด้าน การศึกษา ที่สอดคล้องกับ คนพิการ การอบรมครูใน การจัดการศึกษาสำหรับ คนพิการ 4.1 (3) สัดส่วน งบประมาณสำหรับการจัด การศึกษาภาคบังคับให้แก่ คนพิการเปรียบเทียบ งบประมาณการจัด การศึกษาภาคบังคับ ทั้งหมด 4.1 (4) มีกระบวนการรับ เรื่องร้องเรียนในการเลือก ปฏิบัติด้านการศึกษาด้วย เหตุแห่งความพิการ	4.1 (1) สัดส่วนคนพิการที่ ได้รับการศึกษาภาคบังคับใน แต่ละช่วงชั้น(จำแนกตาม เพศ/ในหรือนอกเขต เทศบาล/สถานะครอบครัว/ ประเภทความพิการ) 4.1 (2) สัดส่วนสัมฤทธิ์ผล ของคนพิการที่เข้ารับ การศึกษาภาคบังคับในแต่ละ ช่วงชั้น (จำแนกตามเพศ / ในหรือนอกเขตเทศบาล/ สถานะของทางครอบครัว/ ประเภทความพิการ) 4.1 (3) สัดส่วนคนพิการที่ แยกเรียนจากคนทั่วไป และ คนพิการที่เรียนร่วม 4.1 (4) สัดส่วนครูรวมทั้ง บุคลากรทางการศึกษาที่จัด การศึกษาสำหรับคนพิการที่ ได้รับการอบรม 4.1 (5) จำนวนคนพิการ ได้รับการศึกษาสูงกว่าภาค บังคับ (จำแนกตามเพศ/ใน หรือนอกเขตเทศบาล/ สถานะของครอบครัว/ ประเภทความพิการ) 4.1 (6) สัดส่วนเรื่อง ร้องเรียนการเลือกปฏิบัติต่อ คนพิการในการเข้าศึกษา (จำแนกเป็นสถานศึกษา ของ รัฐ-เอกชน)

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 4 : สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ สิทธิในการทำงาน และสิทธิในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่และการคุ้มครองทางสังคม (ต่อ)

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
4.2 สิทธิในสุขภาพ และการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์	4.2 (1) มีกฎหมายรับรองสิทธิคนพิการได้รับบริการทางการแพทย์สาธารณสุขขั้นพื้นฐานที่มีมาตรฐานทั่วถึง เท่าเทียมกับผู้อื่น 4.2 (2) มีกลไกระดับชาติเพื่อส่งเสริมการประเมินสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานด้านสุขภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ 4.2 (3) มีกฎหมายกำหนดการห้ามเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในการทำประกันสุขภาพ หรือประกันชีวิต	4.2 (1) กำหนดมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการในสถานพยาบาลที่ให้บริการทางการแพทย์ทั้งของภาครัฐและเอกชน 4.2 (2) มีกระบวนการในการพัฒนาในวิธีการ และมาตรการเพื่อให้ คนพิการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต 4.2 (3) ส่งเสริมการจัดให้มีบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในระดับชุมชน เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง	4.2 (1) สัดส่วนคนพิการที่ไม่อยู่ในระบบประกันสุขภาพ 4.2 (2) สัดส่วนการร้องเรียนของ คนพิการที่พบอุปสรรคในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพ 4.2 (3) จำนวนร้อยละของคนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อคำขอรับบริการ(จำแนกตามเพศประเภทความพิการ/อายุ/พื้นที่) 4.2 (4) จำนวนคำร้องเรียนคนพิการที่ถูกเลือกปฏิบัติในการทำประกันสุขภาพ หรือประกันชีวิต (จำแนกตามประเภทความพิการ/เพศ/อายุ/พื้นที่)

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 4 : สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ สิทธิในการทำงาน และสิทธิในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่และการคุ้มครองทางสังคม (ต่อ)

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
4.3 สิทธิของคนพิการในการทำงาน -การไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากการทำงาน และการจ้างงาน - การส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงโอกาสในการทำงานตามศักยภาพ และความสามารถของตนเอง - มาตรการพิเศษในการคุ้มครองสิทธิทางแรงงานของคนพิการ	4.3 (1) กฎหมายแรงงาน รับรองและคุ้มครองสิทธิแรงงานของคนพิการ ในเรื่องค่าจ้าง ชั่วโมงการทำงาน และวันหยุด 4.3 (2) มีกลไกระดับชาติ ในการวางแผน ส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการ และการประเมินสัมฤทธิ์ผลในเรื่องดังกล่าว 4.3 (3) มียุทธศาสตร์ และแผนสนับสนุนให้คนพิการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ หรือสนับสนุนกิจการสหกรณ์สำหรับคนพิการ	4.3 (1) มีมาตรการบริหารจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในด้านการทำงาน 4.3 (2) มีมาตรการคุ้มครองสิทธิแรงงานของคนพิการ 4.3 (3) มีมาตรการเตรียมความพร้อมการทำงานของคนพิการ ส่งเสริมให้ประกอบอาชีพอิสระ และ/หรือการเป็นผู้ประกอบการ 4.3 (4) มีมาตรการในการสนับสนุนคนพิการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในสหภาพแรงงาน การรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ หรือสนับสนุนกิจการสหกรณ์สำหรับคนพิการ	4.3 (1) สัดส่วนเรื่องร้องเรียนการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในการทำงาน (จำแนกตามประเภทความพิการ/เพศ/อายุ/พื้นที่) 4.3 (2) จำนวนคนพิการที่ได้ทำงานในหน่วยงานรัฐและเอกชน(จำแนกตามประเภทความพิการ/เพศ/อายุ/พื้นที่/หน่วยงานภาครัฐ-เอกชน) 4.3 (3) สัดส่วนคนพิการที่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน กลุ่มสหกรณ์ของคนพิการต่อจำนวนคนพิการในภาคแรงงานทั้งหมด 4.3 (4) ร้อยละคนพิการที่ว่างงาน(จำแนกตามเพศ/ประเภทความพิการ/อายุ/พื้นที่) 4.3 (5) ร้อยละคนพิการที่เป็นเจ้าของกิจการ (จำแนกตามเพศ/ประเภทความพิการ/อายุ/พื้นที่) 4.3 (6) ร้อยละคนพิการที่ถูกเลิกจ้างอันมีสาเหตุมาจากความพิการ

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 4 : สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ สิทธิในการทำงาน และสิทธิในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่และการคุ้มครองทางสังคม (ต่อ)

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
4.4 สิทธิที่จะมีมาตรฐานการดำรงชีพอย่างเพียงพอ	4.4 (1) มีนโยบายและกลไกระดับชาติดูแลคนพิการที่ยากจนหรือที่อยู่ในภาวะที่ยากลำบากให้มีมาตรฐานการดำรงชีพอย่างเพียงพอ	4.4 (1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมาตรการดำเนินการตามแผนในการจัดให้คนพิการยากจน หรือที่อยู่ในภาวะยากลำบากมีมาตรฐานการดำรงชีพอย่างเพียงพอ	4.4 (1) สัดส่วนคนพิการที่ดำรงชีพต่ำกว่าเส้นความยากจนของประเทศ เปรียบเทียบับประชากรดังกล่าวทั้งหมด 4.4 (2) สัดส่วนคนพิการที่ดำรงชีพต่ำกว่าเส้นความยากจนของประเทศ

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 5 : สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม

เนื้อหาแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
5.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองและกิจการสาธารณะ	5.1 (1) มีกฎหมายกำหนดให้คนพิการสามารถมีส่วนร่วมได้ทั้งในทางการเมืองและกิจการสาธารณะ 5.1 (2) มีกฎหมายกำหนดให้องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่จัดการเลือกตั้งในทุกกระดับสำหรับการใช้สิทธิเลือกตั้งของคนพิการ 5.1 (3) มีกฎหมายรับรองสิทธิในการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผน แนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับคนพิการ โดยให้ครอบคลุมกลุ่มคนพิการให้มากที่สุด 5.1 (4) มีแผนพัฒนาคนพิการแห่งชาติที่จัดทำขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของคนพิการ และภาคส่วนต่างๆ	5.1 (1) มีมาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทางการเมือง กิจการมสาธารณะของคนพิการ ทั้งในระดับระหว่างประเทศ รวมทั้งระดับในประเทศ และท้องถิ่น 5.1 (2) มีกระบวนการทบทวนกฎหมายและแนวปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติต่อคนพิการในการมีส่วนร่วมทางการเมือง 5.1 (3) สัดส่วนการร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพบว่า ได้มีการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมของคนพิการตามอนุสัญญา	5.1 (1) ระดับการมีส่วนร่วมของ คนพิการในกิจกรรมสาธารณะพิจารณาจากรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ/หรือองค์กรภาคประชาสังคม 5.1 (2) ร้อยละของคนพิการที่ใช้สิทธิในการเลือกตั้งทั่วไป และการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งล่าสุด 5.1 (3) สัดส่วนเรื่องการร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพบว่า ได้มีการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมของคนพิการตามอนุสัญญา

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 5 : สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม (ต่อ)

เนื้อหาแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
5.2 การมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม นันทนาการ และกีฬา	5.2 (1) มีกฎหมายรับรองสิทธิ คนพิการในการมีส่วนร่วมในทางวัฒนธรรม และการให้ประกันว่ากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาจะไม่กีดกันการเข้าถึงวัฒนธรรมของคนพิการโดยไม่มีเหตุผล และปราศจากการเลือกปฏิบัติ	5.2 (1) มีมาตรการในการส่งเสริมให้คนพิการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม การกีฬา การท่องเที่ยว และกิจกรรมนันทนาการเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ทั้งในรูปแบบ สถาน ที่ และบริการที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนพิการ	5.2 (1) สัดส่วนเรื่องร้องเรียนที่พบว่าคนพิการไม่สามารถมีส่วนร่วมในทางวัฒนธรรม การกีฬา การท่องเที่ยว นันทนาการ ได้เท่าเทียมกับบุคคลอื่น โดยเปรียบเทียบกับเรื่องที่มียี่สิบเรื่องในกรณีดังกล่าวทั้งหมด
		5.2 (2) มีการทบทวนกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อไม่ให้กีดกันคนพิการในการเข้าถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม	5.2 (2) จำนวนสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการตามมาตรฐานที่กำหนด

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1) อภิปรายผล ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ในประเทศไทยนั้นมีความจำเป็นที่ต้องมีตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ อันได้แก่ ข้อมูลจำเพาะที่แสดงสถานะ หรือการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนพิการมีความเกี่ยวข้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ค.ศ. 2006 โดยข้อมูลนั้นได้แสดง หรือสะท้อนถึงกรณีดังกล่าวว่า สอดคล้องหรือเป็นไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิคนพิการตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อการแก้ไขปัญหาการรับรอง และคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการ โดยเฉพาะปัญหาในเรื่อง

คุณภาพของรายงานรัฐบาลไทยที่นำเสนอต่อคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการซึ่งได้รับเพียงข้อมูลสถิติทางด้านสังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไป รวมทั้งการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้มีเพียงกฎหมายที่เกี่ยวกับคนพิการเท่านั้น โดยมีได้การเชื่อมโยงพันธกรณีของรัฐเข้ากับข้อบทต่าง ๆ ของอนุสัญญา ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าประเทศไทยได้ดำเนินการรับรอง และคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการในประการใด

ตัวชี้วัดสิทธิคนพิการที่ได้จัดทำขึ้นสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือที่มีมาตรฐานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ในการติดตาม การประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวกับสิทธิคนพิการ และการจัดทำรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ค.ศ. 2006 ทั้งนี้ การพัฒนาจัดทำตัวชี้วัดได้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ 1) มีความยืดหยุ่นกับสิทธิมนุษยชน และมีความน่าเชื่อถือ 2) มีวิธีการเก็บข้อมูลที่เป็นอิสระจากสิ่งที่จะต้องการจะตรวจสอบ (subjects monitored) 3) มีความเป็นสากล แต่ก็สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบท และการจำแนกตามเหตุของการห้ามเลือกปฏิบัติได้ 4) ยึดถือมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนเป็นหลัก โดยใช้สาระแห่งสิทธิเป็นกรอบในการจัดทำตัวชี้วัด 5) มีวิธีการจัดทำที่โปร่งใส ทันต่อเหตุการณ์ และมีการกำหนดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน รวมทั้งการใช้กรอบ (framework) ของการจัดทำตัวชี้วัดที่ใช้กับสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นวิธีการ (approach) ที่สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้นำมาใช้ในการจำแนกตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเป็น ตัวชี้วัดโครงสร้าง (structural indicators) ตัวชี้วัดกระบวนการ (process indicators) และตัวชี้วัดผลลัพธ์ (outcome indicators) ซึ่งถือเป็นกรอบมาตรฐาน (standard framework) สำหรับการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐตามพันธกรณีในทางสิทธิมนุษยชนของ

กฎหมายระหว่างประเทศ อันได้แก่ พันธกรณีในการเคารพ (obligation to respect) พันธกรณีในการคุ้มครอง (obligation to protect) และพันธกรณีในการทำให้บรรลุผล (obligation to fulfill) (CHRPS, 2017)

การศึกษาในเรื่อง “ตัวชี้วัด: การรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการในประเทศไทย” ดังกล่าวยังได้สอดคล้องกับรายงานวิจัยหรือรายงานการศึกษาต่าง ๆ ที่ได้จัดทำขึ้นทั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทย กล่าวคือ รายงานการศึกษาเรื่อง “การจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” ที่จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2556 โดยวิชัย ศรีรัตน์, จิตตสุภางค์ ดันติกริมย์, ณฐกร ศรีแก้ว และบุญแทน ต้นสุเทพวิรวงศ์ และรายงานการศึกษาเรื่อง “Human Rights: Indicators on Article 19 of the CPRD” ศึกษาโดย FRA European Union Agency for Fundamental Rights ใน ค.ศ. 2008 ซึ่งรายงานการศึกษาทั้งสามฉบับได้ใช้กรอบของการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนตามวิธีการของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งจำแนกตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเป็น 1) ตัวชี้วัดโครงสร้าง 2) ตัวชี้วัดกระบวนการ และ 3) ตัวชี้วัดผลลัพธ์ สำหรับเป็นเครื่องมือการตรวจสอบ และประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐที่เข้าเป็นภาคีในกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม ในรายงานการศึกษา “การจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” คณะผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา โดยการพัฒนาหรือจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นสิทธิต่าง ๆ ของปัจเจกชน (individual) อันได้แก่ สิทธิของพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ซึ่งเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ขณะที่รายงานการศึกษาเรื่อง “Human Rights: Indicators on Article 19 of the CPRD” จัดทำขึ้นโดย FRA European Union Agency for Fundamental Rights และรายงานการศึกษาของคณะผู้ศึกษา ต่างเป็นการศึกษาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนของคณพิการ โดยมีสิทธิต่าง ๆ ที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 ซึ่งเป็นกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่เป็นสนธิสัญญา (Treaty) โดยเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร

นอกจากนี้ การศึกษาในเรื่อง “Human Rights: Indicators on Article 19 of the CPRD” ได้จำกัดขอบเขตของเนื้อหาของการวิจัยในการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน เพื่อใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานตามพันธกรณีของประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป (European Union - EU) จำนวน 28 ประเทศ ในมาตรา 19 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคน

พิการ ค.ศ. 2006 ซึ่งเป็นตัวชี้วัดเกี่ยวกับสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนพิการ ส่วนรายงานการศึกษาในครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้จัดทำชุดตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนของคนพิการซึ่งครอบคลุมสิทธิต่าง ๆ ทั้งสิทธิของพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของปัจเจกชนที่เป็นคนพิการในประเทศไทยที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006

นอกจากการศึกษาถึงตัวชี้วัดสิทธิคนพิการดังกล่าวข้างต้น Phillip French ได้ดำเนินการวิจัยในปี ค.ศ. 2008 เรื่อง “Human Rights Indicators for People with Disability” ซึ่งเป็นระยะเวลาไม่นานภายหลังจากที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 มีผลใช้บังคับ ดังนั้น ระเบียบวิธีวิจัย (methodology) ในการจัดทำตัวชี้วัดนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบสำหรับการทำวิจัยเบื้องต้น (framework basic) ขึ้นเอง กล่าวคือการนำสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยคนพิการ กำหนดขึ้นเป็นสาระแห่งสิทธิ (identification of the elements of rights) และได้กำหนดข้อมูลของการดำเนินการต่าง ๆ (performance) ทั้งในลักษณะที่เป็นกระบวนการ (process) และผลลัพธ์ (outcome) เชื่อมโยงกับสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น ดังนั้น จึงได้นำบทบัญญัติของสิทธิคนพิการในอนุสัญญาจำแนกเป็นสิทธิต่าง ๆ เพื่อจัดทำ

เป็นองค์ประกอบ (elements) ในเนื้อหาของแต่ละสิทธิ เช่น ข้อ 10 สิทธิในชีวิต และกำหนดตัวชี้วัดที่ระบุถึงข้อความ (simple statements) ของสถานะ หรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในชีวิต กล่าวคือ มาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นจกนำมาใช้เพื่อเป็นประกันสำหรับคนพิการในสิทธิในชีวิตบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น (process) และคนพิการจักไม่ถูกบังคับในการพรากไปซึ่งชีวิตของตนรวมทั้งในลักษณะอันเป็นผลจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุของความพิการ (outcome) (French, 2008) ดังนั้น การศึกษานี้ แม้ว่าจะเป็นเรื่องการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิคนพิการในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการเช่นเดียวกับรายงานการศึกษาเรื่อง “Human Rights: Indicators on Article 19 of the CPRD” และ “ตัวชี้วัด: การรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการในประเทศไทย” แต่ก็มีระเบียบวิธีวิจัยในการจัดทำตัวชี้วัดที่แตกต่างกัน โดยรายงานการศึกษาของ Phillip French แสดงถึงการกำหนดกรอบสำหรับการทำวิจัยเบื้องต้น (framework basic) ขึ้นเอง ส่วนการศึกษาอีก 2 เรื่องได้นำกรอบการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนตามวิธีการของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ

ในการจัดทำตัวชี้วัดโดยใช้กรอบการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนตามวิธีการของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่ง

สหประชาชาติตามที่ปรากฏในรายงานวิจัยหรือรายงานการศึกษาข้างต้นนั้น ถือเป็นการกำหนดกรอบมาตรฐาน (standard framework) สำหรับการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐตามพันธกรณีในทางสิทธิมนุษยชนของกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งแนวทางดังกล่าวได้สร้างรูปแบบของแนวคิด (uniform method) ในการวัดหรือประเมินในสิทธิมนุษยชนซึ่งจักช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของผู้ใช้ตัวชี้วัด อย่างไรก็ตาม ภายหลังการนำตัวชี้วัดไปใช้เพื่อเป็นเครื่องมือหรือกลไกของการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการรับรองและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแล้วนั้น ตัวชี้วัดดังกล่าวไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงสัมฤทธิ์ผลทั้งในเชิงประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการใช้ตัวชี้วัดเหล่านั้นได้ ซึ่งในประเด็นนี้ ได้มีบทความการศึกษาเรื่อง “Human Rights Indicators: From Theoretical Debate to Practical Application” ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการจัดให้มีระเบียบวิธี (methodology) ในการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในลักษณะของการนำตัวชี้วัดไปใช้ในทางปฏิบัติ (application of human rights indicators) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดให้มีกระบวนการที่ชัดเจนในการพัฒนาตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดบทบาทผู้ใดบทบาทหนึ่งของกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศเพื่อจัดทำเป็นกรอบ (framework) สำหรับการจัดทำตัวชี้วัด โดย

ผู้วิจัยได้ศึกษาถึง “สิทธิทางการศึกษา (The Right to Education)” ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม ค.ศ. 1966 โดยใช้กรอบในการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิทางการศึกษาที่เรียกว่า “4-A framework” ซึ่งประกอบด้วย Availability (การจัดให้มี) Accessibility (การเข้าถึง) Acceptability (การยอมรับ) และ Adaptability (การปรับใช้) โดยกำหนดขึ้นเป็นตัวชี้วัดต่าง ๆ ดังนี้

- 1) Availability Indicators: การจัดให้มีการศึกษาในโรงเรียน สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อทางการศึกษา
- 2) Accessibility indicators: การเข้าถึงอุปสรรคต่าง ๆ ในการเข้าถึงการศึกษาของกลุ่มเปราะบาง (vulnerable groups)
- 3) Acceptability indicators: ประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาทางการศึกษา และ
- 4) Adaptability indicators: ความต้องการเด็กที่มีการจำแนกเป็นพิเศษ (Beco, 2013) ซึ่งการศึกษากันถึงตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในลักษณะของการนำตัวชี้วัดไปใช้ในทางปฏิบัติ นั้นถือเป็นตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนอีกประเภทหนึ่งที่องค์การ หน่วยงาน หรือบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประกอบกับตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนที่ใช้สำหรับการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐตามพันธกรณีในทางสิทธิมนุษยชนของกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อการรับรองและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

2) ข้อเสนอแนะ จากการศึกษารวบรวม “ตัวชี้วัด : การรับรอง และคุ้มครองสิทธิคน

พิการในประเทศไทย” แม้ว่าจะทำให้ได้มาซึ่งตัวชี้วัดคนพิการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่มีมาตรฐานในการติดตาม การประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการตามที่ได้รับการรับรอง และคุ้มครองไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 อย่างไรก็ตาม กรณีถือเป็นการศึกษาในเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำตัวชี้วัดสิทธิคนพิการไปใช้ดำเนินงานตามภารกิจเท่านั้น ซึ่งอาจต้องมีการพิจารณา ทบทวน ปรับปรุงแก้ไขตัวชี้วัดให้มีความเหมาะสมต่อไป ดังนั้น คณะผู้ศึกษาจึงได้จัดทำข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) ควรมีการพิจารณาทบทวนตัวชี้วัดคนพิการเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากตัวชี้วัดที่จัดทำขึ้นได้นำมาใช้กับสถานการณ์สิทธิคนพิการของประเทศไทยในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป ก็เกิดความจำเป็นที่ต้องใช้ชุดข้อมูล/สถิติที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในเวลานั้นด้วย นอกจากนี้ การที่สิทธิคนพิการมีพลวัตสูง ทำให้รัฐอาจต้องยกระดับการคุ้มครองคนพิการ ซึ่งหากคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการตีความขยายขอบเขตของสิทธิคนพิการ กรณีมีความจำเป็นต้องประเมินการปฏิบัติตามพันธกรณีของประเทศไทยในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ.2006 ด้วย สำหรับการพิจารณา ทบทวนดังกล่าว ควรมีขึ้นภายหลังจากที่ได้ทดลองใช้ตัวชี้วัดในหนึ่งรอบระยะเวลาการ

รายงาน ทั้งนี้ อาจระบุว่าตัวชี้วัดใดมีความสัมพันธ์กับพันธกรณีมากน้อยเพียงใด ตัวชี้วัดใดที่เก็บข้อมูลได้ยาก หรือตัวชี้วัดใดที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่สื่อถึงกลุ่มบุคคลเฉพาะ (disaggregated indicators) และตัวชี้วัดใดที่สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดร่วมหรือใช้แทนตัวชี้วัดอื่นได้

(2) ตัวชี้วัดที่จัดทำขึ้นมีวัตถุประสงค์ที่จะสะท้อนถึงสถานการณ์ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มเป้าหมาย ตัวชี้วัดที่ได้กำหนดขึ้นก็เพื่อตอบสนองปัญหาของคนที่พิการทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล และกลุ่มคนพิการ การนำตัวชี้วัดไปใช้ในทางปฏิบัติ อาจเลือกใช้ตัวชี้วัดที่สำคัญ หรือตัวชี้วัดที่แทนที่กันได้ ทั้งนี้ ขึ้นกับระดับของปัญหา และการมีอยู่ของข้อมูล รวมถึงความยากง่ายในเก็บข้อมูล

(3) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ควรจัดให้มีหน่วยงานเฉพาะในการรวบรวม และประมวลผลข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานเจ้าของข้อมูล หรือหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล ในลักษณะของหน่วยงานที่เป็น Clearing House ทั้งนี้ ควรออกแบบประเภท และลักษณะของข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิคนพิการ ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ รวมทั้งกำหนด “กระบวนการการรายงานข้อมูล” (Reporting Procedure) ตลอดจนระยะเวลาในการรายงาน เพื่อให้หน่วยงานต่าง

ๆ ดังกล่าวได้ส่งข้อมูลให้กับ กสม. นอกจากนี้ กสม. ควรสร้างความร่วมมือกับสำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานในการสำรวจข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทั้งนี้ โดยกำหนดลักษณะ หรือประเภทของข้อมูล เพื่อการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์เกณฑ์ตัวชี้วัด

(4) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรเผยแพร่ตัวชี้วัดสิทธิคนพิการให้กับประชาชนทั่วไป เพื่อที่จะได้เข้าใจสิทธิคนพิการในการปกป้องสิทธิ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการติดตามการดำเนินงานของรัฐในด้านสิทธิคนพิการ นอกจากนั้น ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในการประเมิน ตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ หรือการวินิจฉัยคำร้องว่ามี การละเมิดสิทธิคนพิการ เพื่อการจัดเก็บข้อมูล และสามารถนำมาใช้พัฒนาตัวชี้วัดคนพิการได้ต่อไป

(5) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม และบุคคลต่าง ๆ ควรให้ความสนใจหรือทำการศึกษาเพื่อพัฒนาหรือจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในลักษณะของการนำตัวชี้วัดไปใช้ในทางปฏิบัติ (application of human rights indicators) ควบคู่กับตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนที่ใช้ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐตามพันธกรณีในทางสิทธิมนุษยชนของกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อการรับรอง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้

เอกสารอ้างอิง

- Beco, G. (2013). Human Rights Indicators: From Theoretical Debate to Practical Application, *Journal of Human Rights Practice*, 5(2). 380-397.
- Centre for Human Rights and Peace Studies. (2017). *The Indicators for the Monitoring Obligations in Compliance with International Human Rights Treaties*. (Research report). Bangkok: National Human Rights Commission of Thailand.
- Committee on the Rights of Persons with Disabilities. (2015). *Considerations of Reports submitted by States Parties under Article 35 of the Convention: Thailand*. Retrieved from <http://www.undocs.org/en/CPRD/C/THA/1>.
- Committee on the Rights of Persons with Disabilities (2015). *Lists of Issues in relation to the Initial Report of Thailand*. Retrieved from <http://www.undocs.org/en/CPRD/C/THA/Q/1>.
- FRA European Union Agency for Fundamental Rights. (2014). *Human Rights: Indicators on Article 19 of the CPRD*. Retrieved from <http://www.fra.europa.eu/en/project/2014/rights-persons-disabilities-right-independent-living/indicators>
- French, P. (2008). *Human Rights Indicators for People with Disability*. Brisbane: Queensland Advocacy Incorporated Agency.
- Human Rights Council. *Enhancing Awareness and Understanding of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities*. Retrieved from <http://www.undocs.org/en/A/HRC/13/29>.
- Human Rights Council. (n.d.). *The Structure and Role of National Mechanisms for the Implementation and Monitoring of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities*. Retrieved from <http://www.undocs.org/en/A/HRC/13/29>.
- National Human Rights Commission of Thailand. (2015). *The Thai Government's Duties to Fulfill Obligation in Compliance with the Convention on the Rights of Persons with Disabilities* of 2006. Bangkok: National Human Rights Commission of Thailand.

- Office of High Commissioner for Human Rights. (2006). *Indicators for Monitoring Compliance with International Human Rights Instruments*. Retrieved from <http://www.undocs.org/en/HRI/MC/2006/7>
- Office of High Commissioner for Human Rights. (2008). *Indicators for Promoting and Monitoring the Implementation of Human Rights*. Retrieved from <http://www.undocs.org/en/HRI/MC/2008/3>.
- Office of High Commissioner for Human Rights. (2012). *Human Rights Indicators: A Guide to Measurement*. Geneva: United Nations.
- Srirat, W., Tantibhirom, C., Srikaew, N., & Tansuthepweerawongsa, B. (2013). *The Indicators for the Monitoring Obligations in Compliance with Universal Declaration of Human Rights* (Research report). Bangkok: National Human Rights Commission of Thailand.
- UN General Assembly. (2007). *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*. Retrieved from <http://www.refworld.org/docid/45f973632.html>
- Wannuan, C. (2020). Law and Inequality concerning the Right to Education of Persons with Disabilities. *Faculty of Humanities and Social Sciences Review*, 8(1), 1-15.